

MOB-persbericht

Het vandaag gepresenteerde stikstofpakket dat Nederland van het stikstofslot moet halen zet stappen in de goede richting, maar de uitgewerkte voorstellen zijn niet ingrijpend en daadkrachtig genoeg. Zo komt Nederland voorlopig niet van het stikstofslot af.

De wettelijke stikstof doelen blijven buiten bereik. MOB erkent de complexiteit van plannen maken in een centrumrechtse coalitie die een meerderheid moet zoeken op rechts en links. Maar in de democratische rechtsorde waarin wij leven kan dat geen reden zijn om de wettelijk vastgestelde doelen m.b.t. stikstof reductie en natuurherstel niet als uitgangspunt voor nieuw beleid te hanteren. Dit vindt MOB zeer teleurstellend.

Onvoldoende ambitie. De emissiereductie doelen (46%-48% t.o.v. 2019) van het Kabinet zijn onvoldoende scherp om de in de wet vastgelegde doelen voor 2030 en 2035 te halen. Voor 2030 is dat doel dat de stikstofdepositie op minimaal 50% van kwetsbare Natura 2000-gebieden onder de voor die gebieden uitgerekende kritische depositie waarden komt; en voor 2035 is dat 74%. Naar het 2030 doel wordt in het plan van het kabinet niet meer verwezen, en de maatregelen zijn onvoldoende om de 2035 doelen te halen. Dit betekent ten minste vijf jaar vertraging om de milieudruk (stikstof, water, klimaat) te verminderen tot het niveau dat nodig is om biodiversiteitsherstel mogelijk te maken. Dit is strijdig met rechterlijke uitspraken waaronder de zaak van Greenpeace versus de Staat.

De plannen zijn niet ingrijpend en daadkrachtig genoeg. Om Nederland van het stikstofslot te kunnen halen, moet er een geborgd programma komen om de wettelijke doelen te halen, en moeten de cijfers kloppen. Dat is nu (nog) niet het geval.

De KDWs uit de wet: onnodig en onhandig. Het voorstel om de kritische (stikstof)depositie waarden (KDWs) uit de wet te halen en te vervangen door ammoniakemissie reductie doelstellingen is een erfenis van het Kabinet Schoof-Wiersma. Het is onnodig en onhandig zolang er geen andere wetenschappelijke en juridisch erkende manier is om de gevoeligheid van Natura 2000-gebieden voor stikstof in beeld te brengen.

Een nieuwe drempelwaarde (ondergrens) is een slecht idee. Om Nederland – deels – van het stikstofslot te halen wil het kabinet een drempelwaarde introduceren van 0,5 mol N/ha/jr. Voor activiteiten onder deze waarde wil het kabinet dat de provincies natuurvergunningen kunnen afgeven zonder passende beoordeling en additionaliteitstoets. MOB is tegen dit plan omdat (1) dit gaat leiden tot een forse toenemen van de stikstofuitstoot en depositie, en (2) een groot deel van de nieuwe stikstofemissie weer buiten zicht blijft. Dit is een herhaling van zetten van het door het Europese Hof (2018) en de Raad van State (2019) afgeschoten PAS. Om een nieuwe PAS-problematiek te vermijden zal MOB het verlenen van natuurvergunning op basis van een drempelwaarde met alle kennis en capaciteit die het heeft bestrijden. MOB is ervan overtuigd dat dit juridisch niet houdbaar zal blijken.

Piekbelasters worden niet aangepakt

MOB heeft met intrekkingverzoeken laten zien laten zien dat dit een bijzonder effectieve manier is om de depositie van stikstof op natuurgebieden heel gericht en relatief lage kosten te beperken.

Stappen in de goede richting. Minister van Essen wil zo snel mogelijk aan de slag om de stikstof depositie op de meest kwetsbare Natura 2000- gebieden te verminderen zo ver als dat nodig is; en het kabinet komt met uitgewerkt programma van maatregelen met financiering die dat mogelijk moeten maken. Dat zijn stappen in de goede richting en de hoogste tijd. Na zeven jaar vertraging is het tijd voor doorpakken. Daarvoor is alleen meer nodig dan nu wordt voorgesteld.

Toelichting op het persbericht

- Er is meer geld en dat is belangrijk, maar het is niet duidelijk hoe het kabinet de regie wil nemen om de beoogde 46-48% stikstof emissie te realiseren. De plannen ademen nog steeds de geest van vrijwilligheid, en dat heeft in de afgelopen jaren niet gewerkt. De noodzaak van meer regie wordt door het kabinet Jetten erkend, maar dit is niet overtuigend uitgewerkt. Het instrument van generieke krimp wordt wel als stok achter de deur voorgesteld, maar sturende maatregelen om het aantal fosfaatrechten en dierrechten te verminderen ontbreken vooralsnog
- Het streven naar grondgebonden veehouderij is belangrijk, maar de voorgestelde verhouding tussen vee en grond is in de praktijk nog steeds te hoog. Met een norm van 2.6 GVE/ha zal er alsnog een mestoverschot zijn en zijn veehouders dus niet daadwerkelijk grondgebonden.
- Emissienormen en andere dwingende maatregelen om de stikstofemissie uit de intensieve veehouderij en hokdiersectoren (kalveren, pluimvee, varkens) te halveren ontbreken.
- Een integrale aanpak over “wat waar wel kan” (Remkes) lijkt te ontbreken en daardoor kloppen de cijfers niet. Het ligt voor de hand om voor de toekomst van de landbouw een onderscheid te maken tussen verschillende sectoren van landbouw met bijpassende ammoniakemissie normen op gebieds- en bedrijfsniveau, en een onderscheid te maken tussen productielandbouw en maatschappelijke landbouw. Dat is niet gebeurd en dat is een gemiste kans.
- Het gebruik van RO-maatregelen en de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt om bufferzones in te richten rond 100 van de kwetsbare natura-2000 gebieden juichen wij toe. Afhankelijk van de gemiddelde zone breedte (500- 1000 meter) en het te bereiken ammoniakemissie-reductie percentage (65%-85%) kan dit de stikstof depositie sterk laten dalen. Bij 1000 meter en 65% gaat het om 80 mol N/ha. Het valt ons echter op dat er verschil van mening is in de wetenschap over de effectiviteit van verschillende inrichtingsmogelijkheden voor de zones. Zolang dat zo is, zijn stikstof reductie claims moeilijk juridisch te borgen.
- De vertaling van landelijke en gebied-specifieke ammoniakemissieplafonds naar provinciale ruimte wordt politiek lastig; en de vertaling daarvan naar doelsturingnormen die het kabinet wil gaan vastleggen voor de verschillende landbouw en veeteeltsectoren wordt gecompliceerd en de vertaling naar bedrijfsemissie plafonds ontbreekt.
- Het vergroten van de biologische productie in Nederland naar 15% in 2030 en 25% in 2035 wordt omarmt, daar zijn we blij mee, maar de voorgestelde concrete maatregelen lijken zwaar onvoldoende
- Om op korte termijn de stikstofemissies significant te kunnen verminderen is piekbelaster-aanpak (over alle sectoren heen) geschikt. Dit ontbreekt vooralsnog.

Onze beoordeling: Zo komt Nederland voorlopig nog lang niet van het stikstof slot af.